

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 18: Ad Quinctilium Varum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A CORONAM] corollam è floribus. solebant enim vti coronis in conuiujs antiqui. qua de re & supra diximus, & dicemus plura ad Od. 11. lib. 4. verumtamen etiam ex Lucretio, hoc intelligere licet lib. 3. *Hoc etiã faciunt, vbi discubere, tenentq; Pocula saepe homines, & inumbrant ora coronis.* quod item declarat versus ille, quem citat Athen. lib. 3. ex Archeltrato, *Αὐτὸ δὲ στεφάνοισι καὶ οὐδὲ δαίτη πικρά.*

IMMERITAMQUE VESTEM] quæ nihil commeruit, quamobrem ab amante Cyro irato scindatur. Satyra. 3. lib. 2. *Culpantur frustra calamis, immeritisque laborat Iratis natus paries diis atq; poetis.* Virgil. moreto. *Immeritòque furens dicit conuicia fumo.* Terent. Adelph. *Discidit vestem: refarcietur.*

AD QVINCTILIVM.
V A R V M.
Ode 18.

Vini potu moderato hilarari animum: immoderato, rixas excitari.

B NULLAM, Vare, sacra vite prius
seueris arborem
Circa mite solum Tiburis, & mœnia
Catili.

Siccis omnia nam dura Deus proposuit:
neque

Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.

Quis post vina grauem militiam, aut pau-
periem crepat?

Quis non te potius Bacche pater, teque
decens Venus?

At, ne quis modici trãsiliat munera Liberi
Centaurœa monet cum Lapithis rixa su-
per mero

C Debellata: monet Sithoniis nõ leuis Eui?
Cum fas, atq; nefas exiguo sine libidinum
Discernunt auidi. non ego te candide
Bassareu

Inuitum quatiã: nec variis obsita fron-
dibus

Sub diuum rapiam. seu a tene cum Be-
recinthio

Cornu tympana: quæ subsequitur cæcus
amor sui,

Et tollens vacuum plus nimio gloria ver-
ticem,

Arcaniqu; fides prodiga, perlucidior vitro.

NULLAM VARE SACRA] hic versus ex Alcæo expressus est. *μηδὲν ἄλλο φουπύσης ἀέθρον δέν-δρον ἀμπέλω.*

MITE SOLVM] mite, quia vna in eo natae mites sunt, seu quia miteis vuas effert. Virg. Ge-
orgic. 1. *Heu male dum miteis defendet Pampinus vuas.* ab eodem mitis vindemia dicta, lib. 2. extr. *Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.*

CATILI] Virgilius geminat literam l. *Tum gemini fratres Tiburtia limina linguunt, Fratris Tiburni dictam cognomine gentem, Catillusque, ac erque Coras.* sic Horat. inf. Od. 22. lib. 3. in nomine Appullicum geminat l.

SICCIS] sobriis, vino nequaquam madidis. vt Od. 5. lib. 4. *dicimus integro Sicci mane die.* & epist. ad Mæcenat. 3. lib. 1. *forum, putealque Libonis Mandabo siccis, adimam cantare seueris & M. Tull. contra Rullum in Senatu, Virum esse vobis consilia siccorum, an vinolentorum somnia videntur?* & Academ. quaest. lib. 4. *dormientium & vinolentorum, & furiosorum visa imbecilliora esse dicebas, quam vigilantium, siccorum, sanorum.* & Plaut. in Perfa. *Iamdiu factum est, cum bibimus: nimis sicci sumus.*

MORDACES] sic curas edaceis appellat Ode 11. lib. 2. *Diffipat Euius Curas edaceis.* Græci γυιοκάρες, & θυμοδακείς μελεδώνας nominant, quasi membrarodenteis, & animum mordenteis: & θυμαλγίς, & θυμοβόρος.

GRAVEM MILIT. AVT PAVPER. CREPAT] id est, quis potus militiae, aut paupertatis in cõmoda queritur? quis de militia & paupertate loquitur, vt oneribus grauibus, & non ferendis? duobus codicibus calamo scriptis reclamantibus, qui habent, *inrepat, crepat* excudendum curavi, vnum Vaticanum secutus, in quo scriptum est, *inrepat*, alia manu, vt facile appareat initio, *crepat*, scriptum fuisse. Præterea Nonius Marcellus docet, *crepare* hoc loco valere, queri, & dolere, citatque & hunc versum Horatij, & alterum Lucret. lib. 2. *Et crepat antiquum genus, vt pietate repletum Pers facile angustis toleraret sinibus anum.* sed simpliciter dici potest, *crepare*, per translationem quandam sermonis, esse assidue aliqua de re loqui, semperque eam in ore habere. quemadmodum in epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *Sulcos & vineta crepat mera.* & in epist. ad Pisones de arte. *Aut immunda crepent, ignominiosaque verba.* & Saty. 3. lib. 2. *Siquid Stertinius veri crepat.* & ita versus, qui deinceps sequitur, *Quis non te potius, &c.* facillime poterit explicari, hoc modo, *Quis post vina militiam, aut paupertatem habet in ore? quis non potius Bacchum, & Venerem crebris vsurpat vocibus, ac sermonibus? Tale est illud Theognidis: Εἰ πίομαι, πένις θυμοφθόρος ἢ μελεδώνας, Οὐδ' ἀνδρῶν ἐλθρῶν, οἱ μελέγασσι κακῶς, id est. si bibero, paupertatem animorum pestem non curo: neque inimicos & maleuolos homines, qui mihi maledicunt.*

AT, NE QVIS MODICI] At, ne quis supra modum bibat, monet Centaurorum, & Lapitharum pugna in poculis orta, & commissa, &c. sic Theognis, *Ὅς δ' ἀνὴρ βέλγη πῶτος μέγρον, ἢ ἐπικαῖνος τῆς ἀπὸ γλώσσης καρτερῶς, ἐδὲ νόυ.* quorum

A versuum hæc ferè sententia est, Qui autem bibendi modum superarit, neque ille iam linguæ suæ, neque mentis compos est. idem, Αφρονος ανδρος ομψος, και σωφρονος οίνος όταν δὴ Πίνεθ' ὑπὲρ τὸ μέτρον, καὶ φρονέθηκε νόον. id est, Cùm vinum supra modum haustum fuerit, stulti perequè & intelligentis mentem leuem ac mobilem reddidit. citantur & hi versus ab Athen. lib. 2. Πᾶσαι δ' ἐκ καρδίας ἀνίας ἀφρονῶν ἀλαπαίρει Πινόμενος καὶ μέτρον, ὑπὲρ μέτρον δὲ χρεῖαν. id est, Vinum modicè potum omneis ex animo molestias abigit, ac dissipat: sin immodicè hauriatur, malum est. huc pertinent & versus Anacreont. qui citantur item ab Athen. lib. 14. Οὐ φίλος, ὃς κρατῆρι παράπλεω οἰνοποτάζων Νείκεα, καὶ πόλεμον δακρυόεντα λέγει. Ἀλλ' ὅστις μυσίων τε, καὶ ἀγλαὰ δῶρ' Αφροδίτης Συμμίσησθον ἔρατῆς μνήσκειται εὐφροσύνης. i. non est mihi gratus qui ex pleno cratere vinum immoderate hauriens contentiones & bellum lacrymosum narrat: sed qui mularum & Veneris munera temperans, & commiscens, nihil præter latitiam, & hilaritatem in ore habet.

B CENTAVRËA MONET CVM LAPITHIS] Pirithous Ixionis, & Dia filius, epulum nuptiale Centauris, vt sibi necessitudine coniunctis, præbuit. Cùm fugisset autem eum Marti sacrificare, Deum illum irritauit, sibi que infensum, atq; inimicum reddidit. Ita Centauri plus nimio poti sibi ipsi téperare non potuerūt, quin ingenio suo indulgentes Lapitharum vxoribus vim inferre conarétur. Lapithæ autè hæc tam atrocem iniuriã & cõtumeliã iniquo animo ferétes, atq; vlcisci volétes, magnas Cetaurorũ strages ediderunt. Antinous apud Home. *iliad. φ.* malus auctor quidem ille, sed tamen hac parte verus, detertere Vlyssẽm volens, ne arcum illum difficillimum ad inflectẽdum, intendere conaretur: hanc Lapitharum & Centaurorum historiam profert, dicens, Vlyssẽm immodico vini potu impulsũ, & mente captum, vt illos, rem suis viribus imparem suscipere, ac tentare. Οἶνος σε τρώει μελιθῆς, ὃς τε καὶ ἄλλον Βλάπῃς, ὃς ἀν μὴν Χανδὸν ἔλη, μὴδ' αἰσιμα πίνῃ. Οἶνος καὶ Κένταυρον ἀγακλυτὸν Εὐρυπύωνα Λασον ἐν μεγάρωι μεγαθύμῃ Περιθόοιο Εἰς Λαπίθας ἔλθῆνθ', ὃδ' ἐπὶ φρένας ἄασεν οἶνω, &c. **M.** Tullius oratione in Pisonem, consulum perpotationem cum Lapitharum & Centaurorũ conuiuio comparat, sic ille. *Quod quidem istius in illis reip. luctibus symposium, quasi aliquod Lapitharum aut Centaurorum conuiuium ferebatur.* Centaurũ Pindarus ex Ixione & nube Iunonis similitudinem gerente natum facit: eòq; loco hanc Centaurorum & Lapitharum pugnam multis verbis persequitur interpres: quam in templo Thesei depictam fuisse scribit Plutarchus in Theseo. lege & de eadem Hesiodi Apfidem.

RIXA SVPER MERO DEBELLATA.] rixa in conuiuio armis & ferro dijudicata. Verbo *debellandi* crebrò vtitur T. Liuius, sed imperpersonaliter, vt loquuntur Grammatici: & interdum absolutè.

MONET SITHONIIS NON LEVIS EVIVS] monet & Bacchus, qui à Thracibus summa religione colitur: quem non contemnunt Thra-

ces Lycurgi exitio docti, vel, quem saepe sibi habent iratum, cùm plus æquo poti, quicquid sibi libet, etiam licere putant.

SITHONIIS] id est, Thracibus. Ode 26. lib. 3. *Memphim carentem Sithonia niue.* Euium autem Bacchum esse appellatum à voce bacchantium *ενοι*, cùm sit notum, de ea re non dicam plura.

CVM FAS, ATQVE NEFAS.] cum fas, & nefas non iure, nec ratione, nec honestate, sed sua libidine discernere, ac metiri voũt: quod cùm fit, res inter se maximè dissimiles, ac contrariæ facillè miscentur, & confunduntur. Libido enim omnium rerum discrimen, ac delectum tollit, resque maximè inter se disiunctas, ac diuerfas coniungit, & exæquat, ne dum tanquã finis, ac terminus fas, & nefas discernere, aut distinguere queat.

AVIDI] libidine inflammati. aliter *auidos nauatas* dixit Od. 28. huius lib. & Saty. 3. lib. 2. *auidum heredem.* & *conuiuas auidos* Saty. 5. lib. 1.

NON EGO TE CANDIDE.] candidè, liber, simplex, aperte, verax, sincere, Ode 11. epod. *candidum Peuperis ingenium.* & Saty. 5. lib. 1. *anima, qualeis, neque candidiores Terra tulit.* & Od. 14. epod. *candidè Macenas.* & epist. 6. lib. 1. epist. *si quid nouisti rectius istis, Candidus imperti: si non, his utere mecum.*

INUITVM QVATIAM] sacra Bacchi maxima, occultissimaque religione contineri, reconditissimaque in eis mysteria subesse scribunt boni auctores. huius igitur loci hæc sententia est. te inuitum non commouebo, non te exagitabo. (nemo enim te laceffit impune) neque tua sacra pampinis inuoluta proferam in lucem, aut diuulgabo. neque res vllas arcanas, & reconditas enuntiabo. quod valet, non progrediar bibendo vsque ad ebrietatem. nam qui immoderatè bibũt, & nimio vini potu fiunt ebrij, res arcanas & reconditas ac tacendas enuntiare ac vulgare solènt. *inuitum* autem dixit, quia quamuis Bacchus non inuitus munera sua largiatur hominibus, inuitus tamen eos vino obrui, & ebrios fieri videt. Licet etiam hæc ad sacrorum Bacchi consuetudinem referre, quam exponit Seruius ad illum Virgil. locum, *Aeneid. 4. qualis commotis excita sacris Thyas, &c.* his verbis, *Commotis sacris ideo dixit, quia in sacrorum renouatione commouebantur simulacra: vnde Horatius, non ego te candidè Bassaren, Inuitum quatiã.* Bassareum autem Bacchum dictum volunt à Bassaris. de quibus magna quæstio est. Alij enim eas Bacchi nutrices fuisse dicunt, dictas *παρὰ τῶ βᾶσιν καὶ ἀρᾶν*, propter insaniam scilicet, easdemque Lydas, Macetas, Mimallonas esse nominatas: alij Bassaras, calceos fuisse volunt, alij vestimenti genus, vt dicemus & ad Odam 25. lib. 3.

NEC VARIIS OSSITA.] id est, obducta, operta. obserere enim hoc significat per tralationem. Plautus in Trinummo. *hem istic oportet obseri mores malos, si in obserendo possint interficier.* Orgia autem significat.

SVB DIVVM RAPIAM.] diuulgabo, aperiam. ordo, nec sub diuum rapiam tua sacra variis frondibus obducta.

A SAVA TENE CVM BERECINTHIO.] diximus supra ad Oden 16. tympana, cymbala, cornua in sacris Cybeles, & Bacchi adhiberi solita, eademque fere religione, & eodem ritu vtraque culta esse. qua de re, qui plura scire volet, legat Clementis Alexandrini *σπράματα*. Tu igitur Bacche tympana, & cornua tua, quæ impios ad insaniam adigunt, contine, & comprime: ne paterere, me ad insaniam immoderato vini potu adigi, quemadmodum tuæ Bacchæ audito tuo tympano, & Berecinthio cornu, furore præcipites aguntur.

QVÆ SVBSEQVITVR CÆCVS AMOR.] hi sunt vini intemperantius poti comites: cæcus amor sui, quem Græci *φιλαυπαι* nominant: arrogantia, atque insolentia caput altius, quam par est, attollens: linguæ incontinentia, seu lingua soluta, atque expedita ad res arcanas, fideique commissas, enuntiandas ac diuulgandas.

ET TOLLENS VACVVM.] Profert hunc locum Seruius ad illum Virg. *Æneid.* 7. *Perque caput Romuli venit, &c.* vbi tamen legitur *Attollens mendose opinor.*

B ARCANIQUE FIDES PRODIGA.] fides parum certa, & constans in tacendis consilijs occultis, atque arcanis: fides effusa in efferendis, & prodendis rebus tacendis. sic locutus est supra Ode 12. *animaq; magne Prodigum Paullum.* & epistola secunda ad Mæcenatem lib. 1. *neque multa prodigus herbe.*

PERLUCIDIOR VITRO.] idem dicit, quod iam satis significarat: *fides perlucidior vitro:* id est, fides non continens clausa consilia sibi commissa, sed ea omnibus aperiens, & indicans. aptissima autem vitri similitudine vsus est ad significandam eorum leuitatem, ac perfidiam, qui consilium aliquod occultum sibi commissum continere, & tegere non possunt. Quemadmodum enim vitri natura, quæ perlucida est, nihil earum rerum, quibus imponitur, occultare, aut tegere solet: immò eas perspicuas, & aspectabileis, omniumque oculis expositas relinquit: sic ingenia vana, & futilia, nihil rerum occultarum clausum habere possunt, sed eas non solum lingua, verum etiam fronte & vultu aperiunt ac declarant. Ad hunc locum pertinet illud Ode 11. epod. *Simul calentis inuerecundus Deus Arcana promorat loco.* & faty. 4. lib. 1. *Condita cum verax aperit præcordia Liber.*

DE GLYCERA.

Ode 19.

Se illius amore vri.

MATER seu cupidinum,
Thebanæq; iubet me Semila puer,
Et lasciuia licentia
Finitis animum reddere amoribus.

Vri me Glyceræ nitor

Splendentis Pario marmore purius:

Vrit grata proteruitas,

Et vultus nimium lubricus aspici.

In me tota ruens Venus

Cyprum deseruit: nec patitur Scythas,

Et versis animosum equis

Parthum dicere: nec quæ nil attinent.

Hic viuum mihi cæspitem, hic

Verbenas pueri ponite, turæque

Bimi cum patera meri.

Mactata veniet lenior hostia.

MATER SAVA CUPIDINVM] multos esse vnus Veneris Cupidines à nemine (quod sciam) traditum est. Philostratus autem multitudinem illam Cupidinum mala carpentium (ne quis forte miretur) Nympharum subolem esse dicit his verbis: *εἰ δὲ πῆθος αὐτῶν (inquit) μὴ θαυμάσιος. Νυμφῶν γὰρ δὴ παῖδες ἔπι.* Quamobrem autem Lucianus dialogum quandam inscripserit, *Ἐρωτες*, ex eius dialogi lectione intelligi, quàm à me doceri, malo. hic versus iteratur Od. 1. lib. 4.

THEBANÆQVE IVBET] Cadmus Rex Thebarum: eius filia Semele. Hesiod. in Theog. *Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδριμον υἱόν. Μιχθεῖο' ἐν φιλότιμῃ Διόνυσον πολυγηθεία.* id est, Cadmea autem peperit clarum filium Dionysum valde hilarum congressa cum Ioue. Iam Semelen complexu Iouis grauidam, & ad pariendum vicinam, dolis Iunonis circumuentam, atque inductam petijisse à Ioue, vt ea ad se specie, eoque habitu ventitaret, quo fuerat tum, cum primum Iunonis nuptias expetierat: Iouem autem, qui ei pollicitus erat, se, quicquid illa peteret, concessurum, in curru ad eam venisse cum fulgure, & fulmine, illamque metu exanimatam esse, vel (vt alij volunt) fulmine conflagrasse: Bacchum verò è flamma ereptum, in Iouis femur coniectum, & insutum esse, docet Euripides in Bacchis. aliquot libri veteres habent *iubent*. paullo post omnes fere *Semele* non vt vulg. *Semeles*.

FINITIS ANIMVM REDDERE AMORIBVS] id est, referre animum ad amores, quibus finem constitueram. aliter dictum est illud supra, *animumque reddas*, Od. 16.

SPLENDENTIS PARIO MARMORE] de Pario marmore sic Strabo lib. 10. *ἐν δὲ τῇ Πάρῳ ἢ Παρία λίθος λεγόμενη ἀρίστη πρὸς τὴν μαρμαρογλυφίαν.* In Pario est Parius lapis, qui dicitur esse optimus ad marmoris cælaturam.

GRATA PROTERVITAS] qui sunt exercitati in rebus amatorijs, dicunt ingenij ferocitatem, feruorem, & proteruitatem in puella, modestia, & pudore, & taciturnitate gratiorem esse. sic Od. 5. li. 2. *Iam proterua Fronte petet Lala-gem maritū.* Od. 25. huius libri. *iuuenes proterui.* per translationem autem Od. 26. huius libri. *ventos pro-*